

Llegaron de noche porta els assassinats dels jesuïtes a la UCA al cinema

Dij, 24/03/2022 per Catalunya Religió

(Laura Mor -CR) Amb aire documental, la pel·lícula *Llegaron de noche* d'**Imanol Uribe** s'ha estrenat aquesta setmana al Festival de Màlaga i aquest divendres ho farà en diverses sales del nostre país. El thriller narra la reconstrucció dels assassinats de sis jesuïtes i dues treballadores a la Universitat Centreamericana José Simeón Cañas, la UCA, a San Salvador la matinada del 16 de novembre de 1989. I ho fa a partir de l'única persona que en va ser testimoni: **Lucía Barrera**. Una nova cinta per a la Mostra de Cinema Espiritual d'aquesta tardor. Els jesuïtes a Catalunya també n'han previst un passi amb col·loqui el dissabte 2 d'abril al Boliche Cinemes; per assistir-hi cal [inscripció](#) prèvia.

Imanol Uribe (San Salvador, 1950), que va estudiar als jesuïtes, ha portat al cinema la història dels màrtirs de la UCA. I ho ha fet des d'un estil narratiu explícit, sense estalviar la cruesa del relat i, alhora, sense caure en emotivitats superficials. Uribe ha optat per una banda sonora de presència discreta. Potser perquè en context de repressió i de guerra civil el silenci també parla.

Un silenci que també descrivia l'escriptor salvadorenc **Jorge Galán** el 2017 quan va presentar la seva novel·la *Noviembre* a Barcelona. L'autor va explicar en [entrevista a Catalunya Religió](#) que el cas Ellacuría és "una història de sacrifici que commou". Galán va recollir molts testimonis i els va publicar, encara que s'hi jugués la pell. Ara, el director de *Llegaron de noche* ha explicat que va descobrir el personatge de Lucía amb aquesta novel·la. I s'apunta al cinema compromès.

La melodia de la pel·lícula resa una de les frases més dramàtiques que interpreta **Juana Acosta** en el paper de Lucía: "Es la verdad la que insiste, la verdad que se empeña, la verdad que quiere ser dicha, la verdad que quiere ser oída, la verdad que pelea por salir". La protagonista defensa aquest principi des de la humilitat del personatge, que treballa en el servei de neteja de la universitat. Però

també a la desesperada, davant d'un poder que coacciona perquè modifiqui el seu testimoni. Llum i taquígrafs. Els serveis d'intel·ligència americans, amb connivència amb l'exèrcit salvadorenc la retenen en un hotel. És a Miami, als Estats Units, on ha fugit buscant protecció i on li prenen declaració del què va veure aquella nit.

La fràgil veritat en temps de guerra

La tensió de l'argument gira entorn d'aquests interrogatoris, que presenten els fets en compta-gotes, i que mostren com n'és de fràgil la veritat. I la distància que hi pot haver entre els fets reals i allò que es vol explicar des de l'òptica del poder. La pel·lícula mostra on queda la veritat en context de guerra, quan la dictadura s'imposa. I fins on pot arribar la manipulació informativa, quan va de bracet d'un poder corrupte.

La pel·lícula no discuteix sobre quin va ser el paper dels jesuïtes en aquest conflicte. L'apunta amb subtileza quan veiem "Ellacu", el pare **Ignacio Ellacuría -Karra Elejalde-**, com a rector de la universitat. En una escena a classe, defensa davant dels alumnes que la lluita per la pau no pot ser sinó és amb justícia i sense armes. En un entorn de manca de llibertat i pobresa, assegura que no es pot restar valor als arguments que reivindica la guerrilla, però es desmarca dels mètodes de la lluita armada.

També veiem el sermó del provincial, **José María Tojeira -Carmelo Gómez-**, a l'enterrament dels seus companys jesuïtes i de la resta de víctimes. Una celebració que va ser televisada i en què el jesuïta va reivindicar que l'esperit de justícia dels assassinats continuava ben viu. Tojeira continuaria l'obra d'Ellacuría com a rector de la UCA.

En el repertori també destaca el personatge del pare **Paul Tipton -Ben Temple-**, president de l'Associació d'Instituts i Universitats jesuïtes dels Estats Units. Aquest jesuïta irlandès, personatge influent i de caràcter, garantirà la seguretat de Lucía i la seva família a Miami. Una figura que va exercir de mediador en un entorn de mentides i d'interessos polítics i econòmics.

En tot el relat, la dimensió religiosa ajuda a presentar bonhomia i honestat. La mateixa protagonista repeteix en els interrogatoris que les víctimes eren bones persones, que l'havien ajudat sempre i que no haurien fet cap mal a ningú. Aquest és el regust agredolç de conèixer-ne la història: saber que van ser morts gratuïtes, que durant molt de temps van quedar impunes. I, alhora, veure com la seva memòria segueix viva i serveix per explicar que la vida religiosa es fa present, molt sovint, allà on ningú no hi voldria estar.

► Recupereu la conversa sobre la pel·lícula amb el director d'Animaset **Jordi Roigé** a [La Rebotiga](#) d'aquest dijous.